Nr. 10. Brasiovu, 2. Februariu 1852.

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta ese de doe ori adecă: Mercurea si Sâmbăta. Fôiea odată pe septemână, adecă: Sâmbăta. Pretiul lora este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumătate annu 5 f.; ear pentru terri străine 7 f. pe unu sem. si pe annul intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tôte postele imperatesci, cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru serie „petitu" se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacă.

Officiose.

Gola Jozsa, locuitoriŭ și jude micŭ din Silvașiul superiore, care după cernirea stârii lucruluĭ pe cale judiciale singurŭ mărturisi și prin urmare e judecătoresce convinsŭ, cumcă in nóptea din 12. spre 13. a l. t. ar fi demandatŭ luĭ Csura Gaspar, locuitoriuluĭ sâteanŭ din Silvașiul super. din cercul Hatzegŭ, ca se tragă clopotele de alarmă spre a intimida pe vigilia financiale ce se occupa cu serviciul officiosŭ și a o intrerumpe dela implinirea serviciuluĭ; cumcă maĭ incolo intr'aceașĭ sérā a datŭ svatŭ și luĭ Csura Josza, locuitoriŭ din Silvașiul superiore, ca visitânteĭ vigiliĭ financiale se i opreasca intrarea in vinărsâria sa, cu sentinția judiciale a c. r. judecătorie bellicŭ din districtul Alba Julia de datŭ 19. Januariu a. c. pentru incercare de rescolă, privinduse că această intreprindere a remasŭ fără alte urmărĭ periculóse, fŭ condemnatŭ la prinsóre de 6 lunĭ in férre, dintre care in cea dintiiŭ cu ajunŭ asprițŭ de 3 orĭ pe septemână, pe lingă apă și pâine; eăr Csura Gaspar și Csura Józsa, carii prin propria sa mărturisire sunt convinșĭ judecătoresce, cumcă cell dintiiŭ a incercatŭ rescolă, ear cell din urmă a arătatŭ sediționsă improtivire de gradul secundariŭ, fiindcă in preatinsă nópte aŭ implinitŭ in faptă mandatul, respective svatul, ce le a venitŭ dela Gola Jozsa, seaŭ condemnatŭ la prinsóre in férre de patru lunĭ, asprită in tipul de maĭ susŭ, care pedeapsă se și essecŭtă la atinsii.

Sibiiu. 9. Februariu 1852.

C. r. gubernator civile și militare in Transsilvania, locotenente mareșallŭ câmpestru și commandante al corpuluĭ 12 de armată

CAROLŬ PRINCIPE de SCHVARZENBERG.

Concursŭ.

Pentru re'mplinirea catedreĭ ordinarie profesorale de obstetriciă pentru medicĭ la institutul medico-chirurgicŭ din Praga, care prin mortea r. consiliariŭ bavaricŭ de curte și c. r. profesore Dr. cavalerŭ de Kivisch, a devenitŭ vacante, cu care este impreunată totodată și stațiunea primariuluĭ medicŭ al secțiuneĭ secrete din institutuluĭ de nascere, apoĭ pentru re'mplinirea estraordinarieĭ catedre profesorale de obstetriciă pentru móșe la acellașĭ institutŭ de invățiăturā, care prin chiamarea profesoreluĭ Dr. Lange la Eidelberga deveni vacante, in urmarea inaltuluĭ emissŭ ministeriale de invățiămintŭ din 5. Decembre 1851. Nr. 11950 se esscrie concursulŭ pînă la 29. Febr. a. c.

Cu catedra profes. ordin. de obstetriciă pentru doftorĭ este impreunatŭ sistemisatul salariŭ annale de una miie treĭ sute florenĭ m. c.; maĭ incolo, pentru ingrigirea de stațiunea doftoreluĭ primariŭ, ce este intr'unită cu acea, salariulŭ annale de patru sute florenĭ m. c.; in fine, dreptŭ accise sistemisate, tassele dela rigorosele magistrilorŭ de obstetriciă, locuințiă naturale, aŭ in lipsa acelleia o desdămnare proporționată, apoiŭ banĭ de carŭ 120 fl. m. c. pe anŭ, cu estraordinaria catedrā profesorale pentru moșe numaĭ salariul annale de una miie florenĭ mon. conv.

Doritorii de a accepe una din aceste stațiunĭ aŭ se și asternă rogămintile lorŭ, documentate cu recerutele atestate de capacitate și bună compurtare, indreptată cătră inaltulŭ ministeriŭ c. r. de invățiamentŭ, inaintea decurgereĭ de terminul concursuluĭ susŭ insemnatŭ, la c. r. colegiŭ professorale de medicină alŭ universitateĭ dela Praga.

Praga, 19. Januariu 1852.

„Lordŭ Palmerston, Anglia și continintele" de comitele C. L. Ficquelmont.

Organisațiunea provințielorŭ o deseneadă Ficquelmont in tipul următoriŭ:

„Gubernatorele de prin provinție stetea in generale sub doe forme de dependintie; adecă maĭ deaprope sub diregătoria centrale, careĭ era supusŭ și dela carea își primea instrucțiunile; apoĭ maĭ dependea medilocitŭ dela diregătorile locale, cărorŭ nu avé ale da instrucțiunĭ.

Analele manuale de curte și statŭ ale imperățieĭ austriace cuprindŭ in detaillŭ registrul numelorŭ tuturorŭ cestorŭ diregătoriĭ, așia după cum eraŭ constituite inainte de 1848. Tôte apartementele de curte emitteaŭ cătră gubernătorĭ instrucțiunĭ. Fiecare dintre instanțiele locale, ce se țineaŭ de respectivele departemente de curte, primea indrumările și instrucțiunile de lipsă la implinirea funcțiunilorŭ de adreptul dela departementele de curte și superiore. Gubernătorele sta in centrul provințiale ca unŭ reținaclu intre valurile negóțielorŭ fără a poté cătŭ de puținŭ schimba in alterațiunile lorŭ. Nicĭ unŭ fiorinŭ nu i sta sub dispositiune, pentrucă nicĭ o cassă era impotrivă de aĭ emitte banĭ, nice póté dispune cell puținŭ asupra unuĭ soldatŭ. Totŭ ce se ține de justiția, afară de casurile ținute de jurisdicțiunea diregătoriilor civilĭ in prevaricațiunile grele politiane; tôte negoțiele financiale, contribuția, vama, comerciul, administrarea domieniorŭ statuluĭ s. a., negoțiele bescricescĭ și ale cleruluĭ; politia de statŭ; negoțiele publice; tôte câte se țineaŭ de cercul activitățiĭ departementelorŭ centrale din Viena. Gubernătorele lua numaĭ atâta parte, câtă se cerea la essecuțiunea lorŭ, unde se ceré și pâssirea diregătorielorŭ civile. Aceasta functiune de potere esecutivă o essecŭta gremiul justițiale, din care era formatŭ guberniul terreĭ, al caruĭ presedinte era gubernatorele. Dar și in sfera această atâtŭ de termurită a activitățiĭ sale maĭ era auctoritatea luĭ constrinsă și prin majoritatea voturilorŭ gremiuluĭ consiliarilorŭ.

In instituțiunile âstŭ tipŭ formulate nu poté jace altă potere, decâtŭ carea li sear fi datŭ dela punctul centrale. Acestŭ centru inse nu poté imprumuta astŭ tipŭ de potere, pentrucă și luĭ insușĭ eĭ lipsea aceea in urma defectuoseĭ aceĭ organisațiunĭ. Viena era cercuferinția unde incurgeaŭ tóte negóțiele pentru pertractare; deaci după o alungare incungiurătóre maĭ longă seaŭ maĭ scurtă se re'ntorcea vercare facenda earcșĭ delă respectivul seŭ punctŭ indereptŭ. Cu aceasta inse lucrările nu profitaŭ nice in inițială nice in viațiune, nice in definitivitate, precum sear fi intîmplatŭ, deacă ar fi fostŭ illuminate cu radiele comuneluĭ focŭ al lumineĭ.

Se vedemŭ ce dice Ficqelmont despre Ungaria. (Va urma)

Sibiiŭ. Serenitatea Sa Domnul gubernatore militare și civile principele de Schvarzenberg seaŭ indurată din summa de ajutorinția, pusă sub dispositiunea Inălțieĭ Sale cu esmissul ministeriale din 31. Augustŭ 1851, Nr. 4000/M. J., a aplacida la maĭ mulțĭ studiosĭ — câte 5 f. m. c. pe lună și anume: luĭ Georgiŭ Laszlo din Dombro: Constantinŭ Comanŭ din Bradŭ, ambĭ uniți; luĭ Frid. Ernst din Sigișóra de Conf. Aug.; luĭ Joanne Badila din Amvoilia de conf. neunitŭ și Amos Franen din Benedec in districtul Albeĭ-Julieĭ unitŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ФОІЛЕТОНЪЛ.

De сѣв Хенїѣ 10/1. 1852.

Маї Мѣлте.

(Дикеіере.)

Мѣлт ар ажѣта ла рѣдікареа ші дотареа скóлелор попѣларе, дакъ комѣнітъціле ромъне п'ар есаренда дрептъл кърчмъріторілъ дівер де треї лѣнї де тóмнъ, дѣнъ кѣм се маї атince, in фаворъл скóлелор, прекѣт саѣ incепѣт а се фаче in фостъл репімент ал доілеа роман сѣв ферічітъл вікаріѣ ші діректор Іоан Мариан, кѣмпърънд обліґацїѣні de але статълъї. Ачест дрепт фъръ де ачеа къ пѣцїнї дл фолосеск, апої пентрѣ ѣнїї фолосіторії есте тотна пъръвіціос. Експеріінца не аѣ дивъцат, къ ѣнїї din еї ші аѣ німічіт стареа лор економікъ ші аѣ съръчіт. —

c. Реформеле че съ дитрепрінд de преалѣмінатъл D. епіскоп Алес. Ш. Шіъліцїѣ дивъкъ пре тоцї чеї біне сімціторі ші даѣ пъдеждї марі de прогъціре. А' регъла парохіле, а ініклоцї сѣвсістінца амъсъратъ преоцілор, а маї дмпъціна попандошії ші попії idioцї не'нвъцацї, а da парохіле ші стаціѣнїле професорале ваканте прін конкѣрс ла чеї маї мерітацї, а стріпце не тоцї дивъцацїї ші zелошії бървацї пентрѣ дпаінтареа кѣлтъреї не лъцїъ сене, аї лъа сѣв а Са пъріпціаскъ протекціѣне, а репѣне дн офіціі не бървацїї лінсіцї de еле прін процесъл трекѣт, а іннінтіна жѣнімеа стѣдіóсъ спре інцелесъла ші морала прéфачере, сѣнт лѣкрарі de тоцї доріте ші провате; нѣмаї Dzeѣ съї dea статорнічіъ ші віацъ de але ші елѣпта. Че не маї мърéнте бѣкъріа есте, къ Преасфінціа Са нѣ съ мърціпéнте нѣмаї не лъцїъ ачесте, чі ші пентрѣ кѣлтіареа сексѣлъї фрѣмос аре гріжъ. План dzeеск есте а фаче in Блаж скóлъ пентрѣ фéте ромъне, къ de ера ѣндева лінсъ de скóлъ пентрѣ сексѣл фетееск, апої zeѣ дн Блаж есте чеа маї маре лінсъ, пентрѣкъ, (съ так къ Блаж пеле) тар маї кѣлтіва преоцїї ромъні ші алцї óменї кѣ пѣтére, інтеліцеціі, п'ар пѣтеа ешка фіічеле сале дн сколіле сале, ші нѣ ар фі сіліцї а ші ле тріміте ла сколіле стрѣінілор, кѣ съ ле скъпѣ ідеіле ші сімцітеле, че тревъе съ ле пѣтреаскѣ пентрѣ віртѣте, моралъ, монархѣ ші націѣне; атѣнчї клерічії трекѣцї прін тоате ґрѣінцеле теологіче воінд а се ашъза in парохії късъторіндсе, п'ар афла соціі маї біне креснте ші маї четъценіте, апої алцїї дителіцецї ромъні с'ар маї мърціні не лъцїъ фііче de ромън, п'ар сокоті съні кѣвте соціі нѣмаї дитре стрѣінї, прін каре съ се леапеде de націѣне, прекѣт, дѣрере! саѣ дитъмплат. Нѣмаї de с'ар къпъта о дивъцътоаре ромънъ, біне гътітъ спре ачеаста! Ромъніі нѣмаї дн челеа 2 репімente ромъне авеаѣ скóле пентрѣ féте, веzї біне, къ аколо съ дивъца ші азї съ дивацъ нѣмаї нѣмцеште, чі тот профітаѣ, дѣнъ нѣмаї, къ нѣ фѣ черкатъ de мѣлте féте ромъне! — Крештереа ші дивъцътура чеа морале а фетеілор есте чеа маї de лінсъ ла ѣн попор. Аколо ѣнде фетеіле сѣнт біне креснте ші реліціóсе, съ поате спера а съ трезі бървацї фолоситорі ѣнї, ші zелошї пентрѣ дпаінтаре ші сѣнѣші ѣнї аї статълъї ші монархълъї.

d. Фрѣмос лѣкрѣ есте къ преасфінціа са D. епіскоп аре інтенціѣне а апліка ѣн мъіестрѣ de кѣптърі вісеріченті, ші ачестеа а ле регъла дѣнъ methодъл нѣ! вісеріка ръсъріторілъї не авѣнд organe, аре лінсъ de кѣптъреці

О прівіре ръпеде преste лъкръріле катерей котерчіале ші indъстріале din Брашов.
(Дпкеіере.)

Ал треілеа пъпт ал десватерілор катерей фъ провокареа че і се фъкъсе de кътръ ч. р. комісіъне дптродъкъторе de жъдекъторіі дп прівіпца ашезъріі de трібъпале котерчіале ші катвіале (Handels- und Wechselgericht.) Спре ачест скоп требъе съ се афле:

1. Nътърул тътърор негъцеторілор din тот дістріктъл ачестеі катере, каре (de ші пъ токта акърат) се афлъ din табелеле прегътіте пентръ пóеле алецері компліпітóре de катеръ. Ачест пъпт ар фі:

Дп черкъл Брашовълъі 35 негъцеторі къ прівілецій, 110 негъцеторі левантіні, 6 компаніішті (гречі-вългарі) 5 сфърпарі(?) къ тоціі 156. —

Дп ал Сібіілъі 37 прівілеціаці пътъптені, 11 компаніішті, къ тоціі 48.

Дп ал Сегішóреі къ тоціі 9.

Дп ал Медіашълъі къ тоціі 14.

Ібашфалъ 13 фірме.

С.-Себеш 7.

Оръштіъ 9.

Чінкъ маре 2.

Кохалм 4.

Фъгъраш 17.

М.-Ошорхеіъ 39.

Ш.-Ст.-Ніорціъ 43.

Ч.-Середа 74.

Бістріцъ 9.

С.-Реріо 35.

Сума тътърор фірмелор din дістріктъл ачестеі катере 502. (Am zic фірме, кътчі негъцеторі сънт маі мълці.) — Тóте ачесте фірме дъпъ §. 16 ал леціі de катеръ (din анъл 1850) ар требъі съ фіе дппротоколате пела респектівеле жъдікъторіі локале, чі ачест фелів de леце пъ с'аъ обсерват дп тімпіі требъці маі нікъірі дп патріъ, дпкът кіар дп Брашов ші дп Сібіій пъціне фірме се афлъ протоколате. Тóте ачестеа се вор дпдрепта ші organica преste пъціи дптръ дпцелесъл леціілор. — Дптребъцінъа dакъ тоці негъцеторіі се пот фолосі de дрептъл поліцелор, е deслегатъ пъ пъмаі прін арт. 37 дела а. 1791, чі ші прін пóа інстрекціъне de поліце.

2. Прецъл търфілор каре се дпторк дп котерчіъл Трансілваніеі къ алте цері (еар пъ ші чел din лъптръ) ші е сънс ла тратареа вътілор трічесімале, се еа преа пъціи дп 12 міліóне ф. т. к.*) Жъмътате din ачест котерчіъ се афлъ дп тъніле Брашовълъі, каре фъръ дпdoіалъ есте скъвнъл котерчіълъі трансілванъ.

Котерчіъл de бані че се фаче прін поліце дл сокóте катера пъмаі ла дóе міліóне, кънd ел требъе съ фіе дпdoіт. Дпсъ есте маі біне а рекъпóште, къ аічі не ліпсеск къ тотъл орі че датърі сігъре. Nъ есте пъмаі Віена ші Пешта, нічі пъмаі Бъкърештіі ші Лемъргъл, пе унде се дпторк поліцеле Брашовълъі; чі пъ требъе зітате Іашіі, Галац, Бръіла, Плоіештіі ші алте піаце de стареа ачестора, de о парте, еар de алта Тріестъл ші Фіъме, de унде се траг търфіле колоніале, апоі Прага, апоі піацеле бапатіче ші славóне. Съ се дптребе ші че дар-аверъ фаче бапкъл філіал de кънd с'аъ дпфіінцат ла Брашов, пентръ ка съ пътем афла пъ ресултат мъкар пъмаі апроксіматів ал котерчіълъі de поліце. Zарафіі din Брашов пъ сънт сінгъріі репресентанці аі ачестъі рам de котерчіъ, чі дл маі пóртъ ші алте касе.

3. Діферінцеле сеаъ чертеле ескате дптре негъцеторі dакъ аъ фост багателе, сеаъ пе'нвоіелі ла târг, сеаъ de кътръ ші орі ліферації, се дтпакъ пъпъ акъм ла поліціъ; еар кавсе маі марі de даторіі de волте, комісіóне, поліце ш. а. се казтъ дптръ дпцелесъл арт. 37 din а. 1791 ла жъдекъторіа четъціі; пъмаі конкърселе de фаліmeнт се трактеазъ дп прімa інстанціа лъ Маціістрат. — Дп калеа administratiвъ с'аъ обсерват пъпъ акъм ла діферінцеле de поліце патента дмперътеаскъ din а. 1763; еар ла фаліmeнте с'аъ ціпът леціеа провісоріъ пентръ фалліціеші târ дп 7. Окт. 1772 прімітъ ші de кътръ діета церей прін арт. 117 din а. 1791 ші санкціонатъ прін рескріптъл кърціі din 26. Маіъ 1792, кът ші Nорма крідалъ тот din анъл 1772 рекъпоскътъ ші de діетъ.

4. Дпсъ тóте ачестеа леці провісоріі п'аъ фост нічі декът de ажъпс пентръ ка съ ассігъре ші съ консолідеze креділъл преste тот ші маі въртос котерчіъл къ поліцеле. De аічі вртъ, къ каселе din піацеле стръіне воіnd а се асігъра, фак пе негъцеторіі Трансілвані ка съ'ші датеze поліцеле лор ка ші кът еі ар лъкъ ла піаца челора, ші ашеа ді сънъ ла дрептъл поліцелор церей лор. Din ачестеа дпвъцъм маі дп скърт, къ леціле de поліце требъе съ фіе дрепте ші лъмъріте прекът есте дреаптъ ші кіарь леціеа лъі Dzeъ. Nъмаі ашеа пóте прінде креділъл рътъчінъ; еар пъ лъпdъсе дъпъ datine ші обічеіърі ші тръгъпъпd плъціле ла поліце дптокта ка ші ла піште реверсе сімпле, de дпцелес дпdoіoс, ліпсіте de орі че фортъ леталъ. Есте преа de дпсемнат, къ дп піаца Брашовълъі се дпторк пъціне кавсе de поліце преste ап ла жъдекатъ. Ъп сетпъ ачеста, къ óтенілор ле есте фрікъ а се хъці пела жъдекъці, de ачеea се сілеск а дтпъка орі че діферінце дптре сінеші, сеаъ прін арбітріі че'ші алег тот dінтре негъцеторі. —

5. Дп кът пентръ діферінцеле de поліце каре в'n дела піацеле церілор ромъпешті, есте de маре інтересъ а кънóштеа „Kondika de котерчіъ къ аппекселе еі" каре есте лъкратъ дъпъ Code de Commerce ал Франціеі ші с'аъ дпфіінцат дпкъ дела а. 1840.

6. Пентръ маі de апрóпеа ексаміпаре а дрептъріілор че вор фі авъпd ашеа пъмітеле компаніі прівілеціате гречешті, с'аъ дтпъртъшіт комісіъпеі дптродъкъторе de жъдекъторіі маі мълте доквмінте din архівъл маціістратъл, прекът се вede ші din алці Nрі аі протоколълъі катереі; еар ресултатъл се аштеаптъ.

7. Се фаче къноскут проіектъл комісіъніі дптродъкъторе de жъдекъторіі, ка трібъпалеле котерчіале ші катвіале дп Трансілванія съ фіе дптрепате дп пер-

*) De ар фі дпdoіт пе атъта, адікъ 24 міліóне ф. т. к., ші дпкъ с'ар пътеа сокоті de преа ne'псемнъторіъ дптръ асемъпаре къ котерчіъл алтор піаце, дп каре доъ, треі фірме дпторк ъп котерчіъ de 5 пъпъ дп 10 міліóне. Преste тот котерчіъл пострь аре требъінцъ мare de а фі дпкъръціат. —

*) Ші дкъроскъ глас ал націъпеі съі кондъкъ ші дпсъфлеціазъ ла асгфел de націі, каре търтелор се потъ серві de есемплъ, de фръцієтате ші кънцелецере. Ред.

бъні, серпіціъл Dъпnezeeск аколо капътъ маі мълці асклътъторі унде сънт de ачестіа, дпсъ требъе съ афлі ъръ ші тімп лъпг унде пъмаі торнъескъ канторіі пе версъл гъреі. Съ дпцелеаце къ тóте ачестеа пофтеск саврiфічърі марі, дпсъ мълцъміта дела постерітате ші рекъпоштіінца кътръ преаъвнъл архіреъ маі мълт ва фаче, de кът которіле челеа вогате ерезіре дъпъ мóрте, ші пъмеле ва рътъпеа тот деавна дптръ адъчере аміпте глоріосъ. Націъпеа пъмаі дела архіереі зелоші пентръ ферічіреа ші дпаінтареа еі пóте спера, къ съ ва ръдіка, ші кънd сънт архіерії ромъні дп кънъ дпцелеацере ші лъкреазъ din прежъ прекъм аратъ коресподінцеле din Блаж in 6. Декемвре in Nр. 102 ал Газетеі, къ лъкреазъ пентръ доъъпdіреа унеі унівъсітъці ромъне, Dzeъ пъмаі съ ле ажъте*) Апропо! Оаре амбе клерърiле ромъне п'ар пътеа авea ъп семінаріъ пентръ клерічіі

*) Ші ескъроскъ глас ал націъпеі съі кондъкъ ші дпсъфлеціазъ ла асгфел de націі, каре търтелор се потъ серві de есемплъ, de фръцієтате ші кънцелецере. Ред.

лор ла олалтъ, унде съ лі съ пропъвнъ дпвъцътъріле ші канонеле бесеріцеі оріентале? челеа 4 пъпте рътъпъ пе кънпоштіпца фіекъръія, ші съ се есцліче de респектівіі съі. Пъпъ кънd фрацій Сібіені п'ар кътъта ъп інстітут клерікал дъпъ кът есте чел din Блаж, дъпd пъ с'ар пътеа кончентра тоці in Блаж, дъпd ші дъпъпі despre партеа лор чева ажъторіъ ла сістентареа алъмнілор съі? С'ар пътеа едіфіка лъпгъ семінаріъ ъп трактъ пъпъ ла апотекъ, ка съ фіе лок ші пентръ 200 клерічі пентръ амбе діецеселе. Фереаскъ Dzeъ! пор зіче алцій. Атъпчі с'ар ъні тоці ромъні? Ба пъ е de ліпсъ, нічі къ пóте фі веро фрікъ, къ теолоціі Сібіені, кресъці дп ъніверсітатеа Віенезъ ла католічі, ведем къ нічі ъвъл пъ с'аъ лепъдат de зецеа са ка съ съ факъ католічі, апоі теолоціі Сібіені дпвъцъпd дп Блаж, дп семінаріъ комъп, дпкъ пъ сар ъні, прекъм пъ с'аъ ъніт мареле пъмър de тіпері студенці неъніці, карії ші пъпъ акъм аъ черчетат сколеле de Блаж, жъдіче фіе чіне, чі чел пъціи ар маі лепъда ънеле прежъдеце рацініте, моштеніте din інтріце ші хръніте еарăш прін інтріце стръіне. Ромъніі требъе съ кънóскъ одатъ къ фъръ de осъбіре de конфессіъне, аъ пъмаі о ціпъ, адекъ десполтареа попорълъі ромъп ші касеареа стъріі лъі політіче дптръ градъл челорлалте націъні конлъкъітóре, апоі ачеаста пъ съ пóте спера, фъръ къ пътері дптръніте. А се фаче прін стат, ъп інстітут літераріъ пентръ Сібіені, кът е чел блъжан, ва афла маі мълте недечі, декът а лъръці семінаріъл Блажълъі, ка съ дпвецъ маі мълці фіі de аі Ромъніілор, ватăр къ ші аста шіар афла дестъі інімічі ші din стръіні, прекъм ші дпсъші dінтре ромъніі неромъні.

е. De доріт есте ші анлекареа діферінціелор інтре амбе консістóре in кавса късъторіелор местекате, ші съ фіе егалітатеа in обіектъл ачеста, егалітатеа чеа проіектатъ — ші інкъінатъ дп інімеле попорълъі къ атът маі таре, къ кънъніа есте асемене таінъ ла амбе бісеріче, нічі с'аъ діспъtат бісеріцеле дп треаба кънъніеі. Алта есте къ акатолічіі, карії кънъніа пъ о соботеск ка таінъ, чі ка ъп контракт чівіл. Атъта діферінцъ пентръ кънъніъ інтре ромъні п'ар требъі съ аівъ лок, къ ші рігъзалеле нічі къ о словъ пъ съ осъвеск а пеъніцілор de а ъніцілор. — Е тімпъл съ прічеапъ ромъніі тоате метехнеле

сопалъ къторва трібъпале жъдекъторешті коллеціале, къ ачел адаос, ка съ се еа асесорі ші dintre негъцеторі. Адікъ трібъпалеле котерчіале съ фіе organicate дътръ дъцелесъ декретълъ міністр. дрептъції din 12. Маіъ 1851.

Ла локъл ачеста секретар ъл катерей обсервъ, къ de че съ нъ се репетере ші каселе de пъстрат, ші інстітъте de зъло́це ші каса de пенсіъне тот ла фірмеле негъцеторешті. Дакъ ва маі фі ші не аіреа ашеа, dé, треакъ dъкъсе; еар дакъ нъ, пентръ че съ не фачем noi маі сфътоші. —

Ал патрълеа пъпт ал десватерілор се дътóрсе пъмаі не лъngъ modeл, кътс с'ар пътеа скъпа фабрікареа салітреі de монопол.

Ал чінчілеа корсе асъпра modaлітъції de алецеріле метрілор de катеръ. Дп. гъверніъ prin декрет din 9. Дек. 1851 воіеште а се дътродъче ла ачесте алецері ъп фелів de чесъ. Катера нъ прічепе ка че фелів de чесъ ар фі а се дефіце, дакъ нъ даждеа церей че о плътеште фіекаре негъцеторів сеаъ месеріешъ. (Оаре ла негъцеторі нъ есте чесъ преа de ажъпс дъсъш капіталъл съъ?)

Ал шаселеа дп прівінца жърналълъ котерчіал „Австріа," каре нъ се маі пóте da гратіс не контъл вістіеріеі статълъ, къчі спеселе і съпт преа марі. Се еатъръ ші алте 11 жърнале, не каре ле траце катера не сата са.

Ал шептелеа съплініреа постълъ de асесорі ла катеръ дп локъл челор карії дп деъръсъл аппъл тр. дші dedeсеръ dimiciъnea.

Ал оптълеа. Негъцеторії din К. Ошорхеів дші аштерпъ статъте пóъ ла катеръ къ ачеа ръгаре, ка ачеаста съ ле наінтеze ла дп. міністеріъ de котерчіъ спре дътъріре.

Ал пóълеа. Гъверніъл церей дътреаъ не катеръ, пъпъ дпкът се фаче презъ котерчіъ къ хъртіиле de Стат.

Ал zечелеа. Датърі статістіче аъ сосіт dela кътева піаце ші ціпътърі; се маі аштеаптъ ші dela алтеле. — Тот ла ачест пъпт катера аратъ, къ дъпса дпкъ п'аъ пъ-тът афла кътс стъ треаба къ контрібъціъпеа арънкатъ не негъцеторі ші месеріешъ дпентръ коперіреа спеселор еі, еар апоі маі чере dela вістіеріъ о міишóръ ф. т. к. наінте, фіиндкъ сімте лінса челор маі неапърате спесе.

Ал зъспрезечелеа. Се проіектеазъ о маі de апрóпе черчетаре а алвіеі Олтълъ къ скоп de а'л регъла. —

Ал doiспрезечелеа. Dn. P. Opridan протестеазъ, пентръ че секретарівл катерей аъ треакт не гремівл леванtin дътре негъцъторії чеі перегълаці. Ачеста се есплікъ zi-кънd, къ афаръ de Сібіieні ші Брашовені (саці къ armeni) чеілалці негъцеторії din патріъ п'аъ авът пъпъ акъм стаціонарі ръмъне атърнат (кътс атърнасе de 150 ані).

Ал треілеа Преседінтеле рекомъндъ din noъ ші къ тот adinсъл, ка съ не гъndim одатъ маі серіос ла дътемеіереа скóлелор котерчіале, еар маі въртос ла о скóлъ реалъ маре пентръ негъцеторі ші месеріешъ. (Лінса скóлелор котерчіале ші реале не ва арде одатъ ръъ. Bezі лінса скóлелор de фелівл ачеста не фаче ка съ дъчем атъта фрікъ de конкърріпца жіданіlор.)

Ал патрълеспрезечелеа. Се дътпъртъшеск штірі despre дараверіле din піаца пóстръ. (Есте de dopiт, ка ачелеаш не віїторів съ фіе кът се пóте маі акрате...) —

— Іатъ ачестеа съпт лъкръріле Катереі дътр'о cin-гъръ шedinцъ. Nъ штім дакъ дтпреціъръріле не вор лъса, ка съ не оквпъм чеваш маі dec къ шedinцеле дъпсеі; чеа че штім дпсъ de сігър есте, къ пепъблікареа лъкръріlор катереі дп лімба ромъпъ се сімте таре, еар дазна че пърчеде din ачеаста дпкъ есте дпведерать. —

Віена. Маіестатеа Са ч. р. апостолікъ къ преапалта ресолъціъне din 1. Февр. са indерат а апрова, ка Іоан Андреіъ б. Конрад de Конрадсхаім, консіліарівл съпретъ-лъі трібъпале жъдічіале de кассаціъне, къ прівіре ла сківа-вілеа лъі съпътате съ еасъ din грештатеа серъціълъі ші съ се стръпвъ extra statum —

Къ ачеаш преапалтъ ресолъціъне с'а indерат Маі. Са апостолікъ а denъmi не консіліарівл гъверніале, комісаріъ дістріктъале, ші комите націъпеі сасе, Франчіск de Салмен, de консіліаріъ ла съпрета карте жъдічіале de кассаціъне.

— Din маі мъте пърці але лъмії сосіръ ачі дп zілеле ачесте счірі мъте de маре дпсемнътате. — Дптре ачеле е ші чеа despre скотереа марелъі везіръ Решід Паша din постъл чел пъртъ споріжінindъсе дп пътеріле апъсене атъці ані. Ачеастъ стръмътаре, прекъм ші denъmіреа лъі Рефъ Паша дп постъл ачела се прівеск ка ъп сетъ ші ка ъп дочепат, къткъ Търкіа воеште аші ліва алтъ пъсъціъне, фацъ къ пътеріле апъсене. — Кътъпъл de трон ал реціпеі din Англіа ші маі въртос прегътіріле de ресъоіъ, прекъм ші аіептъріле жърналістіче despre інвасіъпеа, de атътеа орі помепітъ, оквпъ гъndіріле мъltора, прекъм ші счіреа къткъ Наполеон ар фі трътіс поте кътре пътеріле Европене, de кънрінс, къткъ кавса конфіскъріі бъвъріlор Орлеаністіче ар фі фост, дареа пеste о кореспондінцъ, прін кареа фаміліа Орлеанъ дпсърчінъ не дъкторії съі къ прегътіреле ла о революціъне.

— Дп 5. але кърътóреі сеаъ ocindit ші есекътат ла мóрте прін фъне доі кріміналі політічі: Міхаіл Пірінгер ші Моріц Патацкі, а къror кріме мерітъ о deскріере маі не ларг.

Cronicâ strâinâ.

Danimарка. Дъпъ кореспондінце Берлінеze се зіче къ, дакъ кріса міністеріалъ din Копенхага с'а deслегат дп-тр'ъп сенсъ мълцъміторіъ пентръ пътеріле челе марі цермане, ачеаста се аскріе мъlт інфлъінцеі кабінетълъі енглезеск. Новъл секретар ал требілор din афаръ енглезесчі не кале конфіденціале а dar съ дпцелеагъ гъвернъл Danimарчеі, къ дп челе дъпъ ъртъ ар фі біне ка съ се дъвоіаскъ одатъ Danimарка къ пътеріле цермане дп кавса прінчіпателор Шлесвігхолштаін, дакъ нъ пентръ алтчева, дпкаі пентръ ачеа дтпреціъраре, къ стареа актъале а Францеі не dъnd веро кезъшіъ пентръ ціпереа пъчії, Англіа акъм съ афлъ фацъ къ пътеріле челе марі цермане дп алтъ посіціъне, еар нъ ка пъпъ акъм, ші къ Англіа нъ ва маі спріжіні не фіїторіъ о атъпаре а деслегъреі ъстеі дптребъціъні.

Белціъ. Дп легътъръ къ дпартареа Англіеі ъп жърнал Белгъ къпрінde ъртътóреле фóрте дпсемнътóре ворбе zice de Арпó міністрвл de ръсъоіъ ал Францеі: „Пентръ че съ врем noi ръсъоівл? Noi нічі мъкар къ ъп фечіор п'am дпролат дп арматъ маі мъlт декът пъпъ акъм; революціъпеа дпкъ нъ е deплін дпвінсъ дп лъвнтрвл церей. Релъціъніле пóстре кътръ Ръсіа съпт фóрте інтіме, асемепеа

афъріcite, хръните прін неротъні, ші съ маі лапede din еле, ші съ дпгріжаскъ de віїторіъ ка съ нъі властъте фіі лор, нефолосіндъсъ къ оказіъпеа фаворавілъ. Г. М.

СКОАЛЕ.

Скóлеле ромъне din Кътніъ, ші лінса de a се реформа,

Кътіна, 20. Noемвре 1851.*)

Кълтъра, ші дпкъ ачеа кълтъръ, каре съ фіе респъндъторе жърстъріlор moderne але тъмпълъі, ші пропъшіреі віакълъі, продъкторе de óменї demnї пентръ релеціъне, націъне ші стат, къткъ пентръ націъпеа ромъпъ дп пецессаріе, нъ се пóте нега; тотъші, къткъ пентръ dовъндіреа еі фóрте пъціп не дпгріцім ші чеі карі пътем, е лъкръ ведерат. — Ші нъ пентръ ачеа, ка ші кънd noi am ста фъръ de a мішка чева дптр'ачест лъкръ, аштептъnd ка алції съ не ажъте дптръ ачеста атът de моментос обіект — нъ, — noi лъкрът, пъмаі кътръ лъкрвл пострь нъ фолосеште мімікa — ва дпкъ салва консчіенціа ші стрікъ. — Дп. гъверніъ орънdъеште а се ръdіка дп тот сатвл сколї, делегата de пътъціъне дп тóте але сале лъкрърі стрігъ школї — din партеа коммиссарілор ші а протопопілор — съ фак релъціъні; къ скóлеле (адекъ пъреції) съпт ръdікате — къ прінчії къ кърці провъзъці фреквентеазъ скóла — мълці dintre коммиссарі довъndеск лаъдатóре пентръ ръвна дптръ дпаінтареа ръdікъреі скоалелор арътатъ, дптръ атъта, кътс пъблікъл кълтіват, de Кътніе deпъртат, крede дпрезъ къ дп. гъверніъ: къ лъкръріле пóстре дп прівінца скоалелор стаъ преа біне; дпсъ дърере! кънчі тоці аша крезъторії се дпшалъ дп контра сперанцеі, noi тот ачеіа фіind дп прівінца скóлелор, карії am фост ші маі дпаінте — сігър дптр' ачеа дескілінъndъне, кънчі акъм съпт ръdікате сколї, dар фъръ de даскалї, (адекъ даскалї дптокміцї спре а deштепта прінчії); ші къ акъм прінчії штіъ маі мъlт декът кънd am фост noi, ацъпгъnd ла ачеа кълтъръ, кънd дптълнindъсе къ вр'ъп om demn, штіъ аі мълцъмі: „Съ се лъude нъ-меле Дъі пострь Ісъс Хрістос" еар маі мъlт нъ, атъпчі кънd лъмеа deпъртатъ нъ штіъ че кълцетъ, ші ла че град am ажъпс. Ші óре нъde zаче грешала ачестор атът de марі скъderі? Дп гъверніъ? Nъ — кънчі дп. гъверніъ ш'аъ фъкът даторіа са, demъndъnd а съ ръdіка сколї. — Дп комиссарі? — Nъ — кънчі дъпшії ш'аъ дпплініт офічівл, ръdікъnd сколї. Аша dар нъde е? — Грешала аре фъndamentвл маі адънк дпвъскът, тотъ солерціа дптр'ачест обіект фіind фъръ фъndament.

(Ва ърма.)

Мълцімеа прочесъріlор de жъdекатъ дп Цара ромъпеаскъ.

Пъпъ ла че град с'аъ дмъlціт ші дп ачеастъ цеарь кавселе de жъdекатъ, се пóте кънóште маі de апрóпе din арътареа офічіалъ а deпъртаментълъі дрептъції фъкътъ не а. 1851. Дъпъ ачеea: інтрасеръ din а. 1850 не 1851 кавсе ръмасе нежъdекате 1847, іар дп кърсвл анвлъі дтпрег аъ інтрат 27081; маі ръмъсесеръ ші din алцї анї. Deчі дпкърсвл анвлъі 1851 саъ лъкрат 35,241 хъртії ші аъ ръмас не 1. Іан. 1852 рестъл de 1064.

---

*) Дптърціат din прічіна дпгъстімії колонелор. Ред.

noi ne afлът ка Австріа ши къ Прусіа; не ва пічор mai atikabia декът тотд'авна. Ла кът с'atinge de Англія, дъпса e neodixnitъ din каsса desbinъrilor сале челор інтерне. Къnd noi prin artareа пóстръ am vreа a o ameріца, atunчі noi am фаче mare серviціе гъвернулui Engleзеск, кънчі ка ameріцъріле пóстре n'am фаче alt декът aши aли лъtr'ana partideле чe akem se сфъшіъ лъtre dъnseле. Dar noi ne ibъim tokmai пъnъ akolo ne Англія, лъkът съ фачем atare серviціе ка орецъл знеі anakътърі greшіте. Resboiul ar fi o nerozіъ." — Ла tótъ лъtъmplareа asemenea vorbe лъ гъра знеі ministrъ de resboiъ сънт mult kътnъnitóre.

Франца. Kolea ne kare a anъkat politika aлi Л. Наполеон ов ле плаче ла mulці, kiar din ачеsa чe se ko лъцелесеръ ка 2. Dek. Kът am mai zic, konfiskъцiъneа вънрілор familiei Орлеане къшынъ o profundъ лъtipъrire, kare тот mai bresче. Лъсъші ла atичі чеі mai лъkinaці aлi Л. Наполеон ов ле bine ачеа тъсеръ, лъtre ачестіа Belai (dela Meopt), ne kare Л. Наполеон лъ denъmice віче-presedinte ал republicei, лi zice mai de kръnd, къ дъnsul prin ачест акт aъ perdut tóte фрънтеле revoluціъnei din 2. Dek., чe 'ла pid kat ла пътере. Ear D. Montalambert (kът штim kanul ватраmontanilor) ов nъmai къ a dat negativъ ла propunereа чe i с'a фъkut a adoче лъ senatul шесе episkoni, чi лъkъ pentru kълkareа dreptului, чe aлi i se пъръ a vedea лъ konfiskъцiъneа averei Орлеанилор, el лъши dete dimisiъneа ши din konsulatativъ. Л. Наполеон спера къ лъkaі legitimiстii i se vor arъta rekunoskъtori pentru ачест акт; лъsъ ши aici с'a лъшелат, kъчі se vorbeшte kътkъ mulці din чеі mai renumiці legitimiсті se гътеск a пъръsi Франца. Ka tóte ачесте гъвернул aлi Л. Наполеон e отърът a merge neklintit ne kalea чe a anъkat, фърă a kъta ла denustrъцiъnі kontrarii. Чirkularul чe с'a trimis kътre prefekці, despre kare atipserът лъ Nрul treкът, spre a se eliberа din лъisori toці neiноваціі ътъціці ши a se ціnea лъkiши nъmai kanii, съ ов se ea ka ko nac лъnoi ne kalea nomenitъ; ачел чirkular are ka to tul alte temeiri. Arestъріле лъ denъrtъminte atът с'aъ лъmulціт, лъkът ka tóte kъ deportъцiъnile se фак фърă sentinцъ de жъdekatъ ши prin ъrmare kъ temere ne nóte fi de prochese monstrъose, totuш e kurat лъposibilъ a se denъrta, ne toцi, чi mъkar a шесеа parte din ачесті arestaці. Aша e, se ziче kъ singur nъmai лъ denъrtъmъntul Херó с'aфлъ пъnъ akem 60,000 de prinsi, din karii, dъnъ raportul prefektului kътrъ гъверн, ka la 15,000 aъ fost membrii de societъці sekrete ши prin ъrmare nimite indi viзi fórte periklosi. Toцi чeilalці prefekці сънт лъnvolціці de asemenea enerцiъ. Ne гъсеmi nemъr лъ foile proviнчiale, лъ kare съ ов citeшti ne tótъ zioa asfel de arestъri ka гросъ.

Sokotind anoi kъ dъnъ revoluціъneа din 1ъnie 1848 konstitуanta se ръzъ korstrinsъ a nota 50 milione spre a nutea denъrta ла Африка nъmai 10,000 лъkръtori, aша nóte чine va a'ши лъkinъ, kъ, spre a se denъrta atъцia kъці nóte ar гъsi de kaninцъ zelosii prefekці, iar ажунцe tot bucetul Franцei. Denъrtъцiъnile ла Kaiene kъnsoarъ ши пъnъ akem лъsemnъtóre keltuelі. Ea dar de neanъ ratъ trebuinцъ a se trimite pela prefekці instrukціъna kare съ le mai stъmpere ociul zelul. Ачест чirkular va aveа atъta efektъ, kъ se vor mai denъrta temniцele; dar чеі eliberaці vor sta seb aspръ veгiere politianъ. Orі kem Persini, emitъnd ачест чirkular, a nimerito; opiniъneа nъblikъ, kare ne preа eraentusiatъ de novul ministrъ din lъuntrъ, с'a mai лъmuлцit лъ prinцъ. — Dar съ se mire чineva kъ Monac, ministrul de politiъ ne гъсеmi te ofiчiali pentru ministerul sъu; лъ zadar чere dela ministerul interнъ ши dela prefektura politiei ne ofiчiali чеі mai deprinsi, kъчі ne i se daъ.

Findune vorba de politia francezeaskъ, sokotim a fi ла locul sъu a лъsemna ъrmъtóreле: Франца ши пъnъ akem era peana чe aveа politia чea mai mare, kare, kът se krede лъsi лъtindea лъflъinца ca чeи spionъtóre пъnъ ши asupra secretelor Santuarilui familiilor. Era temere, de ши nóte ne лъtemeeatъ kъ, prin creaцiъneа novului ministerіu de politiъ, але kъrsia ъraце aъ a se лъtinde preste tótъ Франца, ne лъkredereа лъtre ómeni, kare ши пъnъ akem e destul de mare, va mai bresче ши va produce o stare a лъkrъrilor fórte sunъrtóre. Лъsъ epistola presedintelui adresatъ kътrъ ministrul de politiъ, prin kare el motiveazъ ачеastъ institуiъne, a mai picinit лъ kътva лъgrijireа omenilor. Лъ ачеastъ epistolъ presedinteле se плъnge; kъ dъnsul пъnъ akum nu pъtea sъ kunoskъ kът se kuvine stareа cereі din linca mizлочелор de politiъ. Пъnъ ачі ов se afla politia organisatъ aша ka съ-iótъ da ka ie цеалъ sokoteaлъ despre kurul oniniъnei пъblice, ne era nici ов organ nъblik лъsъrчinatъ eksklusiv nъmai ka o asfel de misiune. D'ачеea el гъsi de kuviinцъ a organica misterul de politiъ ka съ kontrolezе цеаra ши administrъtorul de politiъ ka съ kontrolezе цеаra ши administrъtorul politiei. Dekretul, лъ kare se kunpinde organisaцiъneа лъ-tr'un mod fórte komplikat a novului ministerіu, etui лъ Monitor. Centrul politiei с'aфлъ ашezat лъ kabinetul ministrului, afarъ de ministrul de politiъ mai sunt ши trei directori generali. Prin tóte orашele mai лъsemnъtóre de prin denъrtъmente se denъmesk inspektori-generali, karii sunt vor avea съ raportezе mereu despre oniniъneа denъrtъmъntelor. Despre sutureле directorilor generali ka ministrul de politiъ se dъче protokol kare anoi se kominikъ ши ka presedinteле. Din ачесте liniamente але novului ministerіu se poate чinea vedeа, kъ el e menitъ a centraliza, kът лъ adevъr o ши centralisеazъ tótъ putereа statului лъ mъna sa. Ne tótъ zioa se rekrutеazъ aцenцi, с'aъ cioni de politiъ. Nimeni ne ştia съ i aleagъ aша de bine ka Карлie. Ka ажutorul bucetului despre kare desnuoa, kumpъrъ kiar ши ne unii demokraці. Карлie aveа cioni ши лъtre metъri стъцiei чеі estreme, karii лi spъneа tot чe vor fi de o parte, kът e de лъtemeeat лъ karakterul Francezului spionъritul, ши de alta kът e de rътъritъ politia лъ Франца. De va чiri чineva memoareле luі Ціске, fostului prefekt de politiъ; memoareле luі Kocidier kare a скрис politia de seb revoluціъne; biografia luі Фуше, vestitului politiarъ seb лъmpъratorul Наполеон, se va лъkredinца ши mai bine despre kutremurътóreа лъtindere ши cesътъръ a politiei din Франца. Пъnъ akum politia se mъrginea mai mult asupra Parisului, prin novul ministerіu лъsъ ea se va лъtinde preste лъtreaga Францъ.

Dela marginile bosniче, 20. Ian. c. n. Лъ ажunul de kръчiun se arътъ фърă veste лъ Baniалuka un desпъrцetът mъrinior de kavalerіъ, ши prinsъ o mulцime de kreştini ши negъцitori. A doa zi фръ strъпъrtaці ла Sarajevo. Din цiarul Baniалukei se arestarъ ka ла 600 de kreştini. Se ziче kъ ачестea arestъri с'ar fi motivat printr'o tentere de konжurъцiъne din partea kreştinilor; ачеasta лъsъ mai mult se poate priви nъmai de o resunare a tръчilor лъkontra raialilor.

REDACTOR: JACOBU MURESIANU. EDITOR: JOANNE GOETT.